

POSUDEK MAGISTERSKÉ PRÁCE

Tomáš Kučera:

Civilně-vojenská kultura ve sjednoceném Německu

Práce Tomáše Kučery zkoumá problematiku vztahů ozbrojených sil a vedení státu, resp. občanské společnosti, na případu Spolkové republiky Německo po skončení studené války. Klade si otázku, do jaké míry je pojetí vojáka a armády obecně sociálním konstruktem, jenž reflektuje identitární a normativní preference okolní společnosti, a jak tento konstrukt limituje možnosti použití ozbrojených sil, zejména jejich nasazení do bojových operací.

Text je rozdělen na dvě hlavní části, z nichž první se zabývá teoretickými východisky konstruktivismu a konceptu civilně-vojenských vztahů. Autor se zde opírá o zásadní díla sociálního konstruktivismu (Wendt, Katzenstein) a teoretiků civilně-vojenských vztahů (Huntington), na nichž demonstuje přínos uvažování o bezpečnostně-obranné politice v „kulturalistické“ dimenzi, jež zpochybňuje minimálně některé předpoklady tradiční realisticko-racionalistické, funkčně zaměřené analýzy. Druhá část práce aplikuje teoretické poznatky na případ vývoje civilně-vojenských vztahů v Německu po roce 1989, s nezbytným exkurzem do předchozích období, které vysvětlují zrod německé identity „civilní mocnosti“.

Práce je dobře strukturována a bezpečně provádí čtenáře odborným diskurzem v otázce civilně-vojenských vztahů a jeho aplikací na německou situaci. Kladené otázky jsou jasné a odpovědi na ně jednoznačné, stejně jako argumenty, na nichž jsou závěry práce založeny. Výsledné zhodnocení, podle něž sdílená kultura a identita i normativní požadavky ovlivňují nejen postoj k používání politicky sankcionovaného násilí, ale i chápání, co vlastně ozbrojené síly jsou, působí zcela přesvědčivě. Autor rovněž suverénně nakládá s použitými zdroji, včetně rozsáhlého korpusu referenčních článků z německého tisku.

Připomínky k textu je možné mít ve dvou ohledech. Zaprvé je možné namítnout, že závěry, k nimž autor dochází, jsou sice logické a koherentní, ale neberou v úvahu možnost jiné (než konstruktivistické) interpretace německého chování. Ostatně, jak sám autor připomíná, SRN se nakonec zapojila do procesu vysílání vojenských jednotek mimo své území v míře srovnatelné s ostatními evropskými členy NATO a EU. Při obhajobě by proto bylo dobré vysvětlit, jak významný se autoru jeví vliv specifické civilně-vojenské kultury ve srovnání s jinými determinujícími faktory (např. strukturálními tlaky mezinárodního systému nebo ekonomickými zájmy – mimo jiné i v souvislosti s nedávnou rezignací německého prezidenta Köhlera).

Druhý kritický postřeh se týká zmiňovaného korpusu článků z Frankfurter Allgemeine Zeitung. I když není pochyb o tom, že jej autor zcela adekvátně využívá k ilustraci svých závěrů, je – podle mého názoru – škoda, že nedošlo k jeho systematictějšímu zpracování, které by mohlo účinněji (a přehledněji) dokumentovat sílu konstruktivistického argumentu a konfrontovat ji s alternativními vysvětleními. Stejně jako u první připomínky, ani v tomto případě nejde o to, že by se autor dopustil ve

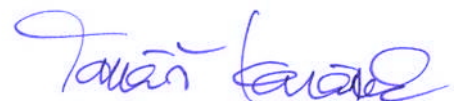
své analýze nějakého pochybení, ale současně je těžké se ubránit dojmu, že ne zcela dostatečně využil potenciál, který téma i dostupné zdroje nabízely.

Ke specifickým místům v textu:

- „Mnozí pak mohou tvrdit, jak upozorňuje Lindsey Cohn (1999, s.13), že skupinová soudržnost a fyzická síla již nejsou relevantní a tradiční vojenská kultura tak pozbývá smyslu (viz Kier 1998; Korb 1996).“ – s. 19: S tímto závěrem by se dalo polemizovat na základě zkušeností s probíhajícími intervencemi v Afghánistánu a Iráku, kde, podle mého názoru, v kontextu protiteroristických operací a zejména protipovstaleckého boje vystupuje potřeba skupinové soudržnosti ozbrojených sil (zejména pozemních jednotek) znovu do popředí.
- „Pro některé sociální demokraty byl těžko přijatelný trend militarizace misí OSN a zvláště pak model otevřené války s posvěcením NATO, jak proběhl v Perském zálivu.“ s. – 40: Patrně jde o „významový překlep“, nicméně bych požádal autora o vysvětlení, protože v Perském zálivu samozřejmě k žádné „otevřené válce s posvěcením NATO“ nedošlo.

Pokud jde o formální aspekty textu, musím ocenit pregnantní vyjadřování a obecně jazyk, kterým je práce napsána. Gramatických chyb je v textu relativně málo (viz např. „bezpečnost spojených států“ – s. 14, „pozemní síly efektivně zamezili“ – s. 22, „sjednocení s Východní částí“ – s. 32, „jediným z německých bazálních zájmů, jež přímo vycházel“ – s. 37, „že by se zcela ztratily omezující antimilitaristická pravidla“ – s. 41, „poté, co se Schröder a Bush osobně setkaly“ – s. 48, „každému němci, jenž do ruky vezme zbraň“ – s. 55, „v Operaci trvalá svoboda“ místo „operace Trvalá svoboda“ – s. 58, „informace o letecké kampani byli“ – s. 61). Nejsem si ovšem jist užíváním tvaru „societární“ – pokud je mi známo, češtině se obvykle pracuje s adjektivem „societální“. Text je výborně strukturován na všech úrovních a jeho forma podporuje předkládané argumenty. Vhodně jsou začleněny obrazové přílohy a součástí práce jsou i ostatní požadované náležitosti (české a anglické shrnutí, klíčová slova, projekt práce).

Celkově je těžké textu vytknout podstatné nedostatky, kritické připomínky směřují spíše k nevyužitým možnostem, jež téma a způsob jeho zpracování nabízely. I přesto jde o práci kvalitní, kterou jednoznačně **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit jako **výbornou**.

V New Yorku dne 7. 6. 2010